

**M.A. (SANSKRIT) Semester - 3 (CBCS) Examination
OCT/NOV-2024 (AS PER SYLLABUS YEAR JUNE-2019)
Meghdut , Ansin Ane Sanskrit Nibandh (Core (New))**

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનું ભાષાંતર કરો. (૧૪)
- Que-1 Translate any one of the following passage. (14)
- (૧) भद्र ! को नाम अयम् उत्सवः, किमर्थं वा समारब्धः केन वा निमित्तेन उत्सवमनादृत्यैकान्ते भवानुत्कण्ठित इव परिवादिनी द्वितीयस्तिष्ठति ? इति । सोऽभ्यधत्त-सौम्य ! सुहृत्पतिङ्गधन्वा नाम अनया च किलास्मै प्रतिशयिताप स्वप्ने समादिष्टम् 'समुत्पत्यते तवैकः पुत्रः जनिष्यते चैका दुहिता । स तु तस्याः पाणिग्राहकमनुजीविष्यति ।
- (૨) एकदामधुमासे काशचिदनुपः स्वसचिवेनान्यै सह मृगयायै निर्जगाम । वन इतस्ततः भ्रमन्दिस्तेर्धारा संपातेन प्रदूरिता कावित्रदी समासादिता तस्या घोरं जलरवं श्रुत्वा स राजा सचिवं पप्रच्छ – “किमर्थमिदं सरिद्रुच्चैराक्रान्दती” ति । स सचिवः प्रत्युवाच- ‘देव यतः सा स्वपितुः शैलस्य भवनात् स्वभर्तारं सागरं प्रति गच्छत्यतः सा रोदति’ ति ।
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (૧૪)
- Que-2 Translate any one of the following passage in to Sanskrit. (14)
- (૧) આજથી ચોથે દિવસે પ્રયંડવર્માનું મૃત્યુ થશે. પાંચમે દિવસે રેવા (નર્મદા) નદીને કિનારે આવેલા મારા મંદિરમાં કોઈ માણસ નથી એવી ખાતરી કરીને બધા મનુષ્યો બહાર નીકળી જશે. પછી બારણું ઉઘાડીને તારા પુત્રની સાથે કોઈ બ્રાહ્મણકુમાર બહાર આવશે. તે જ રાજ્યનું પાલનપોષણ કરીને તારા બાળકને ગાદીએ બેસાડશે. તે બાળકને મેં વાઘણ સ્વરૂપે છુપાવીને રાખ્યો હતો અને આ દીકરી મંજુવાદિની તે બ્રાહ્મણ કુમારની પત્ની તરીકે નિમાયેલી છે. ‘જ્યાં સુધી આ બધું બને ત્યાં સુધી તારે આ બધી અત્યંત ખાનગી વાત તારી પાસે ગુપ્ત રીતે રાખવી. હવે અત્યંત ખુશ થયેલો તે ગયો અને આ બાબત જે પ્રમાણે વિચારી હતી તે પ્રમાણે બની. દરેક દિશામાં લોકવાયકા પ્રસરી ગઈ. અહો પતિવ્રતાનું માહાત્મ્ય કેવું છે ! કારણ કે તેને માટે માળાનો પ્રહાર જ બન્યો.
- (૨) આનંદના બે પ્રકાર છે. ખાવા, પીવા અને ઉપભોગનો તથા બીજાને માટે હોમાઈ જવાનો. પહેલામાંથી સુખ મળે છે પણ તે થોડી ક્ષણો માટે પોતાનો સ્વાર્થ ઓછો કરી બીજા માટે ઘસાવાનો આનંદ અનેરો હોય છે. દેવ, આપ બ્રાહ્મણના ઉપકાર માટે ગયા છો એમ જાણતાં હોવા છતાં આપના મિત્રો એવા અમે, આપ ક્યાં ગયા છો એનો નિર્ણય ન કરી શકવાથી એકબીજાથી છૂટા પડી આપને શોધવા બધી દિશાઓમાં ગયા. હું પણ આપની શોધમાં પૃથ્વીમાં ફરતો એક વખતે મધ્યાવકાશમાં આવેલા સૂર્યના કિરણોને સહી શકવાથી એ વૃક્ષની શીતળ છાયામાં બેઠો. અચાનક મારી આગળ જ બપોરના સમયને લીધે સંકુચિત અંગવાળી મનુષ્યની છાયામાં મેં જોઈ. મેં ઉપર જોયું તો આકાશમાંથી ખૂબ વેગ સાથે પડતા એક માણસને જોયો અને દયાથી પૂર્ણ હૃદય સાથે એને વચ્ચે જ પકડી લીધો.
- પ્રશ્ન-૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનું ભાષાંતર કરો. (૧૪)
- Que-3 Translate any two of the following Verses: (14)
- (૧) केयूराणि न विभूषयन्ति पुरुषं हारा न चन्द्रोज्ज्वला
न स्नानं न विलेपनं न कुसुमं नालङ्कृता मूर्धजाः ।
वाण्येका समलंकरोति पुरुषं या संसृता धार्यते
क्षीयन्ते खलु भूषणानि सततं वाग्भूषणं भूषणम् ॥
- (૨) सुखार्थिनः कुतो विद्या विद्यार्थिनः कुतो सुखम् ।
सुखार्थी वा त्यजेद्विद्यां विद्यार्थी वा त्यजेत् सुखम् ॥

- (३) अर्थो हि कन्या परकीय एव
तमाद्य संप्रेष्य परिग्रहीतुः ।
जातो ममायं विशदः प्रकाम
प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरात्मा ॥
- (४) येषां न विद्या न तपो न दानं
ज्ञानं न शीलं न गुणो न धर्मः ।
ते मर्त्यलोके भुवि भारभूता
मनुष्यरूपेण मृगाश्चरन्ति ॥

प्रश्न-४ नीचेनामांथी कोठपक्ष अेक पर संस्कृतमां निबंध लખो. (१४)

Que-4 Write an essay in Sanskrit on any one of the following: (14)

- (१) संङ्घे शक्तिः कलौयुगे ।
(२) स्वामि विवेकानन्दः ।
(३) रम्या रामायणी कथा ।
(४) उद्यमेन हि सिद्ध्यन्ति कार्याणि च मनोरथैः ।

प्रश्न-५ नीचेनामांथी कोठपक्ष अे श्लोकोने टीका साथे संस्कृतमां समजावो. (१४)

Que-5 Explain in Sanskrit according any two of the following verses giving commentary. (14)

- (१) धूमज्योतिः सलिलमरुतां सन्निपातः क मेघः
सन्देशार्थाः क पटुकरणैः प्राणिभिः प्रापणीया ।
इत्यौत्सुक्यादपरिगणयन्गुह्यं कस्तं ययाचे
कामार्ता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतनाचेतनेषु ॥
- (२) त्वमारुढं पवनपदवीमुद्गृहीतालकान्ताः
प्रेक्षिष्यन्ते पथिकवनिताः प्रत्ययादाश्चसन्त्यः ।
कः संनद्धे विरहविधुरां त्वय्युपेक्षत जायां
न स्यादन्योऽप्यहमिव जनो यः पराधीनवृत्तिः ॥
- (३) मन्दं मन्दं नुदति पवनश्चानुकुलो यथा त्वां
वामश्चायं नदति मधुरं चातकस्तै सगन्धः ।
गर्भाधानक्षणपरिचयान्नूनाबद्धमालाः
सेविष्यन्ते नयनसुभगं खे भवन्तं बलाकाः ॥
- (४) मार्गं तावच्छृणु कथयतस्तवत्प्रयाणानुरूपं
सन्देश मे तदनु जलद ! श्रोष्यसि क्षोत्रपेयम् ।
खिन्नः खिन्नः शिखरिषु पदं न्यस्य गन्तासि यत्र
क्षीणः क्षीणः परिलघु पयः स्रोतसां चोपभुज्यः ॥
